1. Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.
- zasláno na kontaktní e-mail: Petr.Michnik@hyundai-motor.cz

2. Agentura CzechInvest
- zasláno na kontaktní e-maily: hanus.krejci@czechinvest.org, roman.cermak@czechinvest.org

3. Moravskoslezský kraj
- zasláno na kontaktní e-mail: pavel.drobil@kr-moravskoslezsky.cz

4. Ministerstvo průmyslu a obchodu
- zasláno na kontaktní e-mail: hasova@mpo.cz

V Brně dne 16. července 2007

Stanovisko GARDE – EPS k závěrům Souhrnné zprávy a jednotlivým posudkům ve věci technologie kanalizace pro HMMC z hlediska podmínek EIA

Na základě vztahů založených Deklarací porozumění ze dne 3. listopadu 2006 Ekologický právní servis (EPS), jakožto účastník citované Deklarace předkládá účastníkům Deklarace porozumění následující stanovisko k závěrům Souhrnné zprávy vypracované agenturou CzechInvest dne 1. 7. 2007 a k jednotlivým posudkům ve věci technologie kanalizace pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech, s.r.o. (HMMC) z hlediska podmínek EIA, které byly vypracovány na základě bodu č. 3.2 zápisu z jednání signatářů Deklarace porozumění ze dne 23. května 2007.

Stanovisko EIA pro „Výrobní závod Hyundai Motor Company v Průmyslové zóně Nošovice“ ze dne 5. 5. 2006, č.j. 34668/ENV/06, v odst. I. pro fázi přípravy bod 4) stanovilo tuto podmínku: „*Pro odvádění technologických, dešťových a splaškových vod použít systém, který neovlivní půdy, podzemní a povrchové vody (např. systém svařovaných spojů).*“

A. Zhodnocení posudků

Po podrobném seznámení se se Souhrnnou zprávou a jednotlivými posudky si dovolujeme učinit následující závěry:

1. Betonová a železobetonová potrubí

1.1. Dva ze tří posudků shodně poukazují na skutečnost, že v případě betonových a železobetonových potrubí může docházet k úniku:

- *„U zkoušky vodou je tolerance úniku pro potrubí a šachty 0,20 l/m2 omočené plochy během 30 minut. To představuje např. u 100 metrového úseku stoky o DN 1000 únik a vsáknutí do stěny stoky cca 78,5 l vody. Tato tolerance je v normě přijata zejména z důvodu vysoké nasákavosti stěn betonových, popř. železobetonových trub. V případě úniku ropných nebo chemických látek jsou stěny betonových trub kontaminovány díky jejich nasákavosti.“*
  - Posudek Petra Pomazala, str. 21 část 4.1.

- *„Potrubí z betonu, železobetonu a předpjatého betonu je z hlediska vlivů na životní prostředí rizikové zejména pro nedostatečnou odolnost proti chemické korozi, obtížně garantovanou těsnost spojů a vysokou míru možného negativního vlivu lidského činitele při provádění staveb, zejména z monolitického betonu.“*
  - Posudek Petra Pomazala, str. 24 část 4. 2. c.

- *„Jako vyloženě nevhodné posuzuji použití betonového či železobetonového potrubí.“*
  - Posudek Petra Plichty, část 5.3. str. 9.

- *„Nároky na těsnost spoje kladené na betonová potrubí jsou již normou ČSN EN 1610 odlišeny od ostatních typů potrubí. Suché betonové potrubí se při zkoušce vzduchem zkouší kratším zkušebním časem.“*
  - Posudek Petra Plichty, část 5.3.1. str. 9.

- *„U zkoušky vodou je tolerance úniku pro potrubí a šachty 0,20 l/m2 omočené plochy během 30 min. Což je například u 50 m úseku potrubí DN 1400 znamená únik a vsáknutí do stěny v množství 44 l. Tato tolerance je zejména z důvodu vysoké nasákavosti stěny betonových trub. V případě úniku ropných nebo chemických látek se stěna betonových trub kontaminuje díky její nasákavosti a dlouhodobě bude pak může znečišťovat srážkové vody.“*
  - Posudek Petra Plichty, část 5.3.1. str. 10.

1.2. Třetí posudek (autor Jiří Vaňourek) není s výše uvedenými tvrzeními obou předchozích posudků v rozporu. Pouze se omezuje na konstatování, že:

- *„Při dodržení a dosažení požadovaných technických parametrů, specifikovaných v uvedených ČSN, EN je zaručena vodotěsnost u všech uvedených kanalizačních gravitačních trubních systémů, včetně jejich hrdlových spojů, které mají své těsnění pryžové a nebo z pružného polyuretanu. Toto platí za podmínek, že jsou příznivé geologické a hydrogeologické podmínky, kde uložený trubní kanalizační systém je plně stabilizovaný a nedochází zde k nežádoucím pohybům, které mohou být příčinou vyosení kanalizačních trub a tím i porušení těsnosti hrdlových spojů. Uvádí se, že při více než 8 st. vychýlení dochází k porušení těsnosti v hrdlových spojích.“*
  - Posudek Jiřího Vaňourka, část 6., str. 15.

- *„Celý tento znalecký posudek je koncipován v obecnému posouzení případu průmyslového areálu, situovaného v obecné lokalitě podle požadavku zadavatele, s cílem navrhnout nejlepší řešení ve věci odvádění produkovaných vod, při zachování nejvyšší možné ochrany životního prostředí podle podmínek EIA.“*
  - Posudek Jiřího Vaňourka, část 6., str. 15.

Třetí posuzovatel se soustřeďuje zejména na teoretické vlastnosti potrubních systémů a na rozdíl od ostatních posuzovatelů nedostatečně analyzuje chování potrubí za rozdílných přírodních podmínek, tak jak bylo požadováno záměrně obecným zadáním znaleckého posudku, a nezohledňuje negativní vliv lidského faktoru během pokládky potrubí.

1.3. Z výše uvedeného podle našeho názoru jednoznačně vyplývá, že železobetonové a betonové potrubí nevyhovuje kritériím a požadavkům stanoviska EIA na výrobní závod společnosti HMMC. V této souvislosti si dovolujeme upozornit na skutečnost, že část 1. Závěru Souhrnné zprávy CzechInvestu, volně citující z posudku Petra Pomazala, připouští použití betonu jen s vážnými výhradami (v podstatě pouze pro odvod neznečištěných dešťových vod).

2. Kanalizační potrubí z kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče

2.1. Nejpodrobněji se otázkou uvedenou pod bodem a) zadání zabýval ve svém posudku Petr Pomazal. Ten došel k následujícímu závěru:

- *„Z uvedeného rozboru různých trubních systémů vyplývá, a provozní zkušenosti to potvrzují, že systémy kanalizačního potrubí z kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče plně vyhovují uvedené podmínce EIA. Rovněž tak i systémy z plastu (PP, PE, PVC) i přes svou větší zranitelnost jsou použitelné. Použití potrubí pro odpadní vody, do kterých je občasná možnost průniku vod s ropnými látkami či ropných látek samotných, při haváriích nebo při uložení do horninového prostředí, které může být ovlivňováno starou ekologickou zátěží s kontaminací obsahující i ropné látky, musí být posouzeno projektantem.“*
  - Posudek Petra Pomazala, str. 30 část 4.3.

Z uvedeného vyplývá, že použití potrubí z kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče plně vyhovují podmínce EIA. Použití plastového potrubí je možné pouze za určitých podmínek.

2.2. Posudek Jiřího Vaňourka v části 5. obsahuje charakteristiku jednotlivých technologií. Lze obecně konstatovat, že ta v případě kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče se v podstatě shoduje s hodnocením obsaženým v posudku Petra Pomazala, na jehož základě bylo dosaženo výše uvedeného závěru. Bohužel se však Jiří Vaňourek nezabýval porovnáním jednotlivých technologií tak, jak vyplývalo ze zadání, ale ve své podstatě se pouze omezil na konstatování, že pokud ty splňují ČSN normy, pak není důvodu, proč by neodpovídaly předmětné podmínce EIA. Tato úvaha je však chybná, což zejména pro použití betonového potrubí vyplývá z porovnání s ostatními posudky.

2.3. Stejně tak charakteristika kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče obsažená v v části 4. 1. posudku Petra Plichty není v rozporu s charakteristikami obsaženými v ostatním posudcích. Jelikož narozdíl od ostatních posudkářů Petr Plichta přistoupil k výkladu předmětného ustanovení stanoviska EIA velmi striktně, nezabýval se již podrobněji porovnáním ostatních druhů trubních systémů a jejich spojů.

2.4. Ze shora uvedeného jsme dospěli k následujícímu závěru: z posudků vyplývá, že případné použití kanalizačního potrubí z kameniny, sklolaminátu, tvárné litiny a čediče by vyhovovalo předmětné podmínce EIA, pochopitelně při dodržení správného technologického postupu, což považujeme za obecně platnou podmínku.

3. Kanalizační potrubí z PVC, PP, PE

3.1. Nejpodrobnější hodnocení a porovnání kanalizačního potrubí z PVC, PP a PE obsahuje opět studie Petra Pomazala. Dílčí závěry vyhodnocují trubní plastové systémy jako vyhovující podmínce EIA, nejlépe je hodnocen polypropylén (PP), jelikož oproti polyetylénu (PE, HDPE) vykazuje větší mechanickou odolnost, použití trub z PVC je označeno jako problematické zejména s ohledem na obecně negativní vliv na životní prostředí a obtížnou recyklovatelnost. Jediným významným omezením plastů je použití pro odvod odpadních vod s vysokým obsahem ropných látek, zejména organických rozpouštědel.

Samostatně je ve studii Petra Pomazala analyzována problematika svařovaných spojů. V závěru je mj. uvedeno, že svařované spoje nachází uplatnění ve specifických podmínkách, jako jsou např. oblasti pramenišť, chráněných území atp. (srov. část 5.2., str. 32). Z toho pak lze dovozovat, že svařované spoje zabezpečují vyšší míru ochrany před únikem chemických látek do životního prostředí. Tomu napovídá i konstatování, že „*U kanalizačních systémů uložených na stabilním podloží s relativně stabilní hladinou podzemní vody, v pásmech ochrany vodních zdrojů, léčivých či minerálních vod, může být systém se svařovanými spoji bezpečnější a výhodnější než klasické systémy s hrdlovými spoji.*“ (část 5.3., str. 33). Pro pořádek věcí je třeba zmínit i konstatování studie Petra Pomazala: „*Všechny uvedené systémy renomovaných výrobců, ať už svařované, či provedené s klasickým těsněním na kroužek zajišťují, pokud jsou správně uloženy, ochranu před infiltrací spodní vody.*“ (taktéž část 5.3., str. 33), čímž ovšem není vyloučeno riziko lokálních exfiltrací.

3.2. Posudek Petra Plichty je v otázce plnění předmětné podmínky EIA ve svém závěru zcela jednoznačný: „*Pro zajištění absolutní homogenity a nepropustnosti potrubí připadá v úvahu pouze zmiňovaný systém svařovaných spojů pomocí integrovaného odporového drátu, který zajistí stejné vlastnosti týkající se vodotěsnosti ve spoji jako ve vlastním potrubí. U všech ostatních používaných systém kanalizačního potrubí je spoj kanalizačních trub slabší místo z hlediska nepropustnosti i trvanlivosti materiálu oproti částí vlastního potrubí.*“

3.3. Posudek Jiřího Vaňourka nám bohužel není nijak nápomocný, neboť považoval za dostatečné obecně konstatovat, že veškeré technologie v případě, že splňují ČSN normy splňují taktéž podmínku EIA. Tato úvaha nejenže se jeví neudržitelná s ohledem na již výše rozporovanou problematiku ČSN norem při použití betonu, železobetonu, ale navíc bychom díky tomuto nazírání museli konstatovat, že předmětná podmínka EIA uvedená ve Stanovisku je zcela obsolentní.

3.4. Z uvedeného podle našeho názoru vyplývá, že:

a) plastové trubní systémy splňují podmínku EIA podmínečně,
b) plastové potrubí není vhodné pro odvádění vod, které mohou obsahovat vyšší koncentrace ropných látek a to i krátkodobě,
c) použití systému svařovaného spoje zabezpečuje vyšší ochranu životního prostředí oproti ostatním typům spojů, potrubí bezprostředně po pokládce zajišťuje absolutní vodotěsnost,
d) použití systému svařovaného spoje je však podmíněno zejména vlastnostmi geologického podloží (nehodí se pro pokládku do nestabilního horninového prostředí, do svahů, do poddolovaného území apod.

4. Závěrečné shrnutí

Po vyhodnocení posudků má GARDE – EPS za prokázané, že:

a) použití betonového či železobetonového potrubí není v souladu s předmětnou podmínkou stanoviska EIA,

b) v souladu s předmětnou podmínkou stanoviska EIA je možné, mimo explicitně zmiňovaný systém elektrického svařování, použít následující technologie:
- kanalizační potrubí z kameniny,
- kanalizační potrubí ze sklolaminátu,
- kanalizační potrubí z tvárné litiny,
- kanalizační potrubí osazené čedičovými prvky,

c) plastové trubní systémy splňují podmínku stanoviska EIA pouze podmínečně, zejména s ohledem na chemické složení odváděných vod a menší mechanickou odolnost,

d) použití systému svařovaného spoje u potrubí z PP a PE (HDPE) zabezpečuje vyšší ochranu životního prostředí oproti ostatním typům spojů. Jeho použití je však podmíněno zejména vlastnostmi geologického podloží.

B. Interpretace podmínky EIA

1. GARDE – EPS požádalo dne 31. května 2007 s odkazem na zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, Ministerstvo životního prostředí („MŽP“) o informace ohledně výkladu cílů podmínky Stanoviska EIA a podmínky: „*Pro odvádění technologických, dešťových a splaškových vod použít systém, který neovlivní půdy, podzemní a povrchové vody (např. systém svařovaných spojů).*“

2. GARDE - EPS k tomu uvedl svůj výklad, že z textu této podmínky podle jeho názoru vyplývá následující:
- systém pro odvádění technologických, dešťových a splaškových vod nesmí ovlivnit půdy, podzemní a povrchové vody,
- příkladně uvedená technologie svařovaných spojů stanovuje, jaký systém obecně uvedené požadavky naplňuje,
- zmíněná technologie je proto standardem, který by měl být dodržen vždy. Nemusí být použit pouze a jedině systém svařovaných spojů, avšak jakýkoliv jiný musí svými parametry být stejný nebo lepší než příkladně zmíněný.

Dále GARDE -EPS ve své žádosti uvedl domněnku, že pokud bychom tuto podmínku vykládali jinak a pokládali bychom uvedení příkladu v závorce za nadbytečné s tím, že je možno použít i zcela jinou technologii a systém, pak by celá uvedená podmínka v zásadě postrádala jakýkoliv smysl, neboť je zřejmé, že již ze zákona plyne investorovi povinnost zajistit při odvádění vod, aby nebyly významně ovlivněny vody a půda. Jsme proto přesvědčeni, že cílem této podmínky je zajistit neovlivnění půdy a vod nadstandardním systémem.

GARDE-EPS proto svou žádosti požádal MŽP o potvrzení či vyvrácení výše uvedeného názoru, případně zpřesnění takového výkladu uvedené podmínky EIA zodpovězením následujících podotázek:

a) Jaké konkrétní požadavky na systém, technologii či materiál pro odvádění vod plynou z dané podmínky EIA?
b) Je nutno na základě dané podmínky EIA při odvádění vod použít systém svařovaných spojů?
c) V případě, že systém svařovaných spojů není nutno použít, jaké další konkrétní požadavky na systém, technologii či materiál odvádění vod z této podmínky EIA plynou?

3. MŽP dne 21. června 2007 pod zn. 47005/ENV/07 vydalo „Výklad cílů konkrétní podmínky stanoviska EIA“ - vyjádření ústředního správního úřadu z hlediska zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, podepsaný Ing. Jaroslavou Honovou, ředitelkou odboru posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC. MŽP odpovědělo (citujeme): *„…podmínka představuje zdůraznění a podtržení zákonné podmínky, a v závorce za slovem „např.“ uvádí jeden z více možných obecných způsobů naplnění této podmínky.“*

Takový „výklad“ MŽP však podle našeho názoru nelze považovat za skutečný výklad podmínky stanoviska EIA, natož za odpověď a poskytnutí informace, kterou GARDE – EPS požadoval. Navíc se domníváme, že formulace v závorce je dosti konkrétní a nelze ji v žádném případě považovat za obecný způsob naplnění podmínky Stanoviska EIA. MŽP se tak účelově zcela vyhnulo odpovědi na hlavní otázku směřující k potvrzení, vyvrácení či upřesnění ze strany GARDE – EPS nabídnutého výkladu podmínky stanoviska EIA. MŽP se vůbec nabídnutým výkladem nezabývalo a lze jen dovodit, že jeho stručný výklad je možno považovat za odpověď na jednu ze tří podotázek, a to ad b).

4. Přestože GARDE – EPS ve své žádosti podpořil její závažnost tím, že o informace žádá z důvodu jistých pochybností o tom, co je přesně smyslem a cílem citované podmínky a jaká konkrétní technologie, systém či materiál by měly být fakticky při odvádění vod z továrny HMMC použity, MŽP na jeho žádost neuvedlo v zásadě žádnou relevantní odpověď.

Uvedený přístup MŽP a konkrétně ředitelky odboru paní Honové je nutno zásadně odmítnout jako nepřípustný, alibistický a ve svých důsledcích kontraproduktivní.

C. Shrnující stanovisko – východiska řešení

1. GARDE – EPS se s ohledem na obsah studií staví negativně k jakémukoliv použití betonového případně železobetonového potrubí, neboť tyto technologie nenaplňují podmínku EIA.

2. GARDE – EPS bere za uzavřenou záležitost otázku technologie v případě dešťové kanalizace (stavba vodního díla sekce 10 Venkovní plochy, SO 1033 Rozvod potrubí na dešťovou vodu), neboť dne 30. 5. 2007 pod zn. OŽPaZ/8164-7/2006/2007/Str/231.2 bylo vydáno rozhodnutí Magistrátu města Frýdek-Místek, které na v podmínce č. 1 stanovuje, že stavba bude provedena podle projektové dokumentace, pro niž HMMC navrhl použít plastové potrubí s profilovanou stěnou PE/HD/PP SN 8, rozměrová řada dle DIN 16961 s integrovaným elektrosvařovacím spojem, o profilech DN 600-2000.

3. V případě ostatního kanalizačního potrubí zastává GARDE - EPS názor, že je třeba použít technologie odpovídající závěrům posudků, a to ve smyslu naznačeném v části A bodě 4. tohoto stanoviska. Proto navrhujeme, aby HMMC pro další kanalizační úseky předložil ostatním stranám deklarace (potažmo občanským sdružením zabývající se ochranou veřejných zájmů) navrh nejvhodnější technologii v intencích závěrů a doporučení posudků a doložil jej:

- výsledky inženýrsko – geologického průzkumu *(pozn. GARDE – EPS opakovaně žádal HMMC jeho předložení)*
- výsledky hydrologického průzkumu
- přesným chemickým složením přepravované kapaliny včetně složení v případě havarijních stavů.

Pouze při zvážení těchto všech informací je možné dosáhnout objektivního rozhodnutí ohledně užití té které technologie tak, aby byla skutečně splněna podmínka stanoviska EIA ukládající *„Pro odvádění technologických, dešťových a splaškových vod použít systém, který neovlivní půdy, podzemní a povrchové vody (např. systém svařovaných spojů).“* Po dosažené shodě HMMC zahájí další kroky.

4. Nakonec si dovolíme opětovně HMMC připomenout, že veřejné deklarace je třeba skutečně a vážně naplňovat, a to nejen uzavřenou Deklarace porozumění, ale také HMMC deklarovaný závazek: *„Zasazujeme se o snižování škodlivin a o ochranu zdrojů a energie pro jejich udržitelné využití ve všech fázích životního cyklu našich výrobků, od vývoje přes výrobu, prodej a použití po jejich likvidaci“* (http://www.hyundai-motor.cz/hyundai/index.php?rubrika=environment).Neplnění veřejně deklarovaných závazků by totiž mohlo být chápáno jako klamání spotřebitele**.**

S pozdravem,

Pavel Franc a Jiří Nezhyba
Program GARDE – Globální odpovědnost
Ekologický právní servis

Vypracovali:
- Pavel Franc
- Jiří Nezhyba
- Jiří Hummel

Na vědomí - občanským sdružením:
- Děti Země
- Beskydčan
- Půda pro život